

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
Byggmesterforbundet		Byggmesterforbundet mener at fokus, regelverk og stimulerings tiltak må innrettes inn mot der det gir effekt, men samtidig så bredt at de fleste får en nærhet til utfordringene og de tiltak som må gjøres. Det er også åpenbart at tiltak rettet innbyggerne også må ha en mer sosial profil. I dag opplever mange folk og flere samfunnssektorer ett utenforskap.	Så lenge trepartssamarbeidet i all hovedsak knyttes til de såkalte hovedorganisasjonene har dette store begrensninger. Dette fordi disse har sterkest nedslagsfelt innenfor energi- og industrisektoren og innehar begrenset engasjement i andre sektorer og samfunnsområder.		
Eivind Hoff- Elimari	Flertallet må merke positive endringer - jf. forslag om klimabelønning/karbonavgift til fordeling.		5E) Eksempelet fra Frankrikes "klimaborgerråd" (150 mennesker valgt ut ved loddtrekning kombinert med representativitet) viser at det er et visst potensial i en slik type medvirkning for å løse vanskelige floker. Rådet kom, etter å ha arbeidet i et års tid, fram til en rekke forslag som tidligere ville ha framstått som politisk urealistisk, som å sette ned fartsgrensen på motorveiene fra 130 til 110 km/t. (At det var ett av to forslag som president Macron ikke ville videreføre, er en helt annen sak.)		

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Klimavenner for Kjernekraft	<p>5A) Ved å sørge for god medvirkning og samtidig gjøre omstillingen minst mulig "vondt" for alle: enkeltpersoner, familier, bedrifter og frivillighet. Samtidig må de som har evnen til å betale også faktisk gjøre det. Dette gjelder både nasjonalt og internasjonalt. Alle har behov for energi og ved å gjøre den billig nok så kan overgangen gå mye lettere for hele samfunnet og verden.</p> <p>Kjernekraft gir billig og stabil energi slik at fokus kan legges der det faktisk trengs, f.eks. tilpassing av landbruket, teknologiutvikling og sikre forsyning av nok mat og rent vann.</p>
Greenpeace Norge	<p>5B) Ja. Vi trenger en helhetlig politikk som flytter ressurser og arbeidskraft fra fossil sektor til fornybar sektor. I dag har fornybare industrier vanskelig for å etablere seg pga. mangel på (spesielt) arbeidskraft, kraft, areal og kapital. Disse ressursene er i stor grad bundet opp i petroleumsnæringen.</p>

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Finans Norge	<p>5A) Det er viktig at omstillingen innebærer tiltak og aktiviteter som bygger robuste lokalsamfunn i Norge. Det vil sikre tilpasningsdyktigheten og robusthet knyttet til å håndtere klimaendringer, samtidig som det skaper positiv lokal aktivitet og verdiskapning. Tiltak og virkemidler for omstilling kan ikke treffe skjevt geografisk og bør i visse tilfeller sees i sammenheng med hvordan like tiltak kan treffe ulikt ulike steder.</p> <p>Som en stor olje- og gassnasjonal er det nødvendig å ha en god plan for bortfallet av inntektene fra denne sektoren. Det er urealistisk at en enkeltnæring skal klare å erstatte disse inntektene, og det blir nødvendig med en mer fragmentert økonomisk satsning i Norge for å sikre klimavennlig verdiskapning. Den sosiale dimensjonen i reduserte offentlige inntekter må kartlegges og avklares, slik at det kan legges en langsiktig plan for hvordan dette inntektsbortfallet kan kompenseres. En stortilt satsning på fornybar energi vil bidra til å redusere konsekvensene av manglende inntekter fra olje og gassproduksjon, og dermed sikre den norske velferdsstaten i årene som kommer. Det er også avgjørende for å sikre robuste lokalsamfunn at vi lykkes med omstillingen og reduserer de negative konsekvensene av klimaendringer.</p>
---------------------	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Klimaetaten, Oslo kommune	<p>Staten bør ha en aktiv rolle for å øke kunnskap om klimatiltak og -omstilling. Både nasjonale og kommunale klimamål vil innebære at store deler av befolkningen og næringslivet må gjennomføre store og små atferdsendringer.</p> <p>Godt kommunikasjonsarbeid kan gi motivasjon og konkrete råd for hvilke tiltak som kan og må gjøres. Kommunikasjonen må være relevant, forståelig og gjenkjennbar slik at folk kan inspireres til å gjøre gode klimavennlige valg i hverdagen. Klimautvalget 2050 peker på behovet for aksept, anerkjennelse av ulike grupper, deltagelse og fordeling.</p>	<p>Allmenn aksept for klimapolitikken forutsetter allmenn forståelse for hvorfor tiltakene som gjøres er viktige. Løsningene må oppleves som relevante for den enkelte og de må se verdien av tiltakene som gjøres, også utover klimagevinsten. Det kan være økonomiske eller helsemessige gevinster. I Klimaundersøkelsen som Klimaetaten årlig gjennomfører, svarte 62 prosent av Osloborgerne at de er svært eller ganske enige i at politikerne burde vist samme handlekraft overfor klimakrisen som de har gjort i koronakrisen. (https://www.klimaoslo.no/article/befolkning-2/oslo-som-klimaby/)</p>	<p>Klimaetaten mener trepartssamarbeidet bør spille en større rolle i lavutslippsomstillingen. Samfunnet står ovenfor store omstillinger, noe som også vil ha stor betydning for arbeids- og næringsliv. Noen sektorer vil bli mindre viktige og andre vil bli viktigere framover. Når partene i trepartssamarbeidet tar eierskap til problemet og løsningene, så vil det gjøre omstillingen enklere både for den enkelte og for samfunnet. Partene bør utfordres konkret på å finne løsninger, og det bør jobbes med hvordan partene kan få økt kunnskap og forståelse for klimautfordringen.</p>	<p>Små kommuner har gjerne mindre kapasitet til å gjennomføre grundig og sektorovergripende klimaarbeid. Staten bør derfor utvikle veiledning og standardiserte oppsett for klimaberegninger, referansebaner og utslippsfaktorer som er enkelt tilgjengelig for alle kommuner.</p> <p>Eksempelvis har Oslo, Hamar og Trondheim kommune laget en veileder for klimabudsjett for kommuner og fylkeskommuner: https://www.ks.no/fago/mrader/samfunnsutvikling/klima/veileder-for-klimabudsjett/</p> <p>Veilederen skal kunne</p>	<p>Omstillingen til lavutslippssamfunnet krever nye løsninger. Store endringer kan gi motstand, særlig når den kommer ovenfra. På tross av flere og flere ekstremværhendelser synes klimautfordringen for mange å være abstrakt og lite reell. Deltagende prosesser gir større forståelse for klimautfordringen, større forståelse for behovet for tiltak, med innspill til tiltak og virkemidler. Imidlertid kan det være en utfordring å ha gode prosesser der både samfunnsproblem og løsning er komplekse og abstrakte, slik klimautfordringen kan være.</p> <p>En metode for å medvirke som er brukt i flere land, og som også er forsøkt i</p>
----------------------------------	--	---	--	---	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Klimaetaten, Oslo kommune	<p>Kommunikasjon er særlig viktig for de tre første punktene. Kommunikasjonsarbeidet må vise løsninger og begrunnelser, og kombineres med deltakelse for å fungere. Aksept for klimatiltak handler også om hvordan tiltakene er utformet og konkret oppleves – noe som igjen har å gjøre med deltakelse og innflytelse.</p> <p>Samtidig vil ikke alle omstille seg samtidig, og det er en kostnad ved å gå først, ofte både økonomisk og praktisk. Folk med interesse og god nok økonomi kan ofte gå foran å prøve ut nye løsninger. Det kan bidra til å få ned prisen og gjøre løsninger allment kjent. Eksempelvis har elbiler lavere takst i</p>	<p>I den årlige spørreundersøkelsen som gjøres som en del av Prosamsamarbeidet, så framgår det at aksepten for bompenger øker når folk får vite hva bompengene går til. Virkemiddelpakker er trolig også helt nødvendig for å håndtere komplekse samfunnsspørsmål som by, trafikk og klima. Gjennom forpliktende samarbeid mellom ulike forvaltningsnivåer skapes forutsigbarhet og langsiktighet, og pakkene i seg selv omfordeler fra utfordringen (trafikkvekst), til løsning (kollektiv og sykkel). Byvekstavtalene har også, sammen med avtalenes forløpere og langvarig samarbeid om bypakker langt på vei gitt langsiktige og mer</p>	<p>Trepartssamarbeidet med de foraene de bringer, som lønnsoppgjør, kan være viktige fora for å diskutere løsninger og forpliktelser knyttet til miljø og klima. Trepartssamarbeidet er en unik form for samarbeid i Norden. Det er også et viktig forum for å få til den nødvendige omstillingen som trengs.</p> <p>Mulighetene for å styrke miljøfokuset er mange, fra å inkludere miljøkrav i hovedavtaler til nye prinsipper for tildeling av grønn bonus i bedrifter, til konkrete muligheter for lokalt partssamarbeid rundt klima- og miljø på lokale</p>	<p>brukes av alle kommuner – uavhengig av størrelse, ressurser og hvor langt man har kommet i arbeidet med klimabudsjett. Slik veiledning og standardisering er etter vår vurdering nødvendig for å sikre en kunnskapsbasert oppfølging av klimamålene.</p> <p>Miljødirektoratets kommunefordelte klimagassregnskap må videreutvikles og forbedres, slik at kommuner i hele landet skal få bedre kunnskap om hvilke utslippskilder som bør prioriteres. Utslippsregnskapet må utvikles til å kunne ta opp i seg og synliggjøre effekten av lokale tiltak. Det bør også etableres</p>	<p>Oslo, er borgerpanel. Både i England og Canada har de hatt borgerpanel med spørsmål om hvordan de kan oppnå et nullutslippssamfunn på en effektiv og rettferdig måte. I Danmark har man jobbet med Klimaborgerting både nasjonalt og lokalt. Borgerpanel kan etter vår vurdering gi større allmenn forståelse for de komplekse spørsmålene som samfunnet står i. Det kan også gi større legitimitet for de beslutningene som tas i etterkant, ettersom det har vært «vanlige» folk med i prosessen og at kommunen lytter til hva borgerne mener. I Oslo er borgerpanel brukt for å diskutere overvann på Kjelsås og områdeløft på Romsås.</p>
----------------------------------	---	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Klimaetaten, Oslo kommune	<p>bomringsystemet, og bompenger har vært en av flere incentiver som har bidratt til at elektriske biler har blitt mer og mer vanlig i Norge. Vi vet at det er menn med høy inntekt som betaler mest i bompenger (Ellis et al 2017, Norconsult 2022). Samtidig er dette en gruppe som både har råd til det og kan tilpasse seg på ulike måter. Byrden ved å betale er større og fleksibiliteten i omstillingen er lavere for de som har lite. To norske studier viser at folk med lavere inntekt i mindre grad tilpasser seg bompenger ved å kjøpe elektrisk bil (Halse et al. 2022; Isaksen and Johansen 2021). Over tid har imidlertid brukmarkedet for elektriske biler begynt å</p>	<p>bærekraftige rammer for arealpolitikken i by.</p> <p>Adferd skapes også av de rammene som legges rundt den enkelte. For å lykkes med at klimavennlig valg skal bli de enkleste alternativene kreves gjerne en sammensatt virkemiddelpakke der handling som gir klimagassutslipp blir mindre attraktivt, og slik at det blir lettere å velge klimavennlige løsninger. En slik tilnærming krever sammensatte virkemiddelpakker.</p> <p>Karbonskatt er etter Klimaetatens vurdering et effektivt klimavirkemiddel. For at en slik avgift skal gi mest mulig klimaeffekt, er det nødvendig at avgiften er</p>	<p>arbeidsplasser. Staten som arbeidsgiver er en sentral part i mange trepartssamarbeid, og bør etter vår vurdering ta en pådriverrolle. Mange arbeidstakerorganisasjoner har etter det vi er kjent med etterspurt et sterkere miljøfokus i lønnsoppgjørene, noe som er positivt. Samarbeidsfora som Broen til Framtiden kan være nyttige støttespillere for et grønnere trepartssamarbeid. Partene bør utfordre hverandre på å finne løsninger, og det bør jobbes med hvordan partene kan få økt kunnskap og forståelse for problemet.</p>	<p>fora for kunnskapsdeling og veiledning rundt klimaarbeid på tvers av kommuner og fylkeskommuner.</p> <p>Man bør man også se på næringslivets og små bedrifters behov for tilgjengelig informasjon, veiledning og standarder, som kan hjelpe dem i klimaarbeidet og til å følge opp egne klimamål.</p>	<p>Mer tradisjonelle medvirkningskanaler kan også brukes til å diskutere klimautfordringen, som ungdomsråd og eldreråd. For å opprettholde legitimitet er det viktig at medvirkningsprosesser er reelle. Å komme med ferdige løsninger som skal høres er ikke alltid den beste, og det vil være et spørsmål om hvordan medvirkning kan være reell og samtidig bidra til løsninger. Det vil kreve at en klarer å skape eierskap til problemet.</p> <p>I tillegg til dette vil de ordinære formene for medvirkning fortsatt være viktige, som offentlige høringsprosesser. Det bør vurderes nærmere hvordan dagens prosesser kan utvikles til å få en bredere virkning. Offentlig</p>
----------------------------------	---	--	---	--	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Klimaetaten, Oslo kommune	<p>utvikle seg, og dette reduserer inntektsgradienten for hvem som eier elbil (Johansen 2022). For å få klimaløsningene til å bli allment tilgjengelig i samfunnet trenger vi dermed både at noen kan ta kostnaden ved foran, og løsninger som får alle med over tid. I eksempelet fra bomringen brukes også midlene til å finansiere kollektivtransport, noe som langt på vei er en løsning for alle og et enda bedre klimaalternativ enn elbil. Løsningene, eller virkemidler, både for omstilling og for at alle skal med må dermed være sammensatte, jamfør utvalgets spørsmål om virkemiddelpakker.</p>	<p>høy nok og følges opp på tvers av sektorer. Eventuelle kompensasjonsordninger må ikke være innrettet slik at de reelt sett svekker effekten av karbonprisen. Eksempler på avgifter som bør endres er for det første innretningen av veibruksavgiften, som i dag kompenserer deler av CO2-avgiften. CO2-avgift for avfallsforbrenning ble vedtatt med virkning fra 1. januar 2022. Avgiften er satt langt lavere enn for andre sektorer. Tilstrekkelig høy karbonprising i avfallssektoren er viktig blant annet for å gi langsiktige insentiver til investeringer i karbonfangst og lagring. Avgift eller prising må ifølge Klimakur 2030 ligge</p>			<p>forvaltning har også et særlig ansvar for å vurdere om det er grupper som kan bli særlig rammet av et mulig virkemiddel og vurdere hvilke implikasjoner det har for medvirkning og for utforming av virkemidlet.</p>
----------------------------------	--	--	--	--	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Klimaetaten, Oslo kommune		<p>svært høyt for å kunne utløse investeringer i karbonfangst og lagring.</p> <p>For at en karbonskatt skal bidra til omstilling kan det å gjøre klimavennlige alternativer mer allment tilgjengelige både bidra til aksept og effektivitet. Alternativt, eller i tillegg, kan en karbonskatt følges av et skattepakke som kompenserer grupper med lavere inntekt tilsvarende. Dersom dette skjer samtidig og kommuniseres i sammenheng er det etter vår vurdering ikke nødvendig å formelt knytte en karbonskatt til omfordelingstiltak. Dersom midler er knyttet helt direkte til inntekter fra en karbonskatt bør de etter vår vurdering brukes til klimaomstilling,</p>			
----------------------------------	--	---	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Klimaetaten, Oslo kommune		gjern med en sosial profil.			
---------------------------	--	-----------------------------	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Statkraft	<p>5A) Statkraft analyser viser at kostnadene ved et fornybart energisystem ikke er mye høyere enn kostnaden ved dagens system. Men det kan være endringer i fordeling av inntekter mellom grupper og regioner.</p> <p>Klimapolitikken bør i størst mulig grad rettes inn mot å sikre en rask og effektiv omstilling, så kan fordelingsvirkningene løses med andre og mer målrettede politiske virkemidler. Over tid er det viktig for klimapolitikkens legitimitet at den leverer utslippskutt.</p>
------------------	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Attac Norge	<p>5A) For å få folk med på en såpass dramatisk samfunnsendring som klimaomstillingen er, vil det være avgjørende at fordelingen av byrdene ved omstillingen er rettferdige, dvs. at de rike må ta en forholdsmessig større andel av kostnaden for omstillingen gjennom mer progressiv skattlegging av inntekt, formue og arv. Siden fossil energi er en sentral innsatsfaktor i nesten hele økonomien, vil betydelige begrensninger på utvinning og bruk av slik energi også medføre en generell prisøkning på mange viktige varer. Å kompensere denne prisøkningen på en måte som oppfattes rettferdig vil være helt avgjørende for å vinne aksept for det grønne skiftet. I den forbindelse mener vi at innføringen av en høy og gradvis stigende karbonskatt til fordeling (KAF) er et sentralt virkemiddel, fordi den effektivt begrenser utvinning og bruk av fossil energi samtidig som den kompenserer for de usosiale virkningene av en slik utfasing på en veldig tydelig og direkte måte. For at en slik avgift skal virke etter hensikten er det viktig at den settes høyt og stiger med et fast beløp hvert år, slik at man oppnår synlige omfordelingseffekter fra de mest forurensende selskapene og rike individene til personer med vanlige og lave inntekter.</p> <p>Til spørsmålet om redusert politisk handlingsrom som følge av øremerking av avgiftsinntektene: Det finnes mange andre steder å hente inntekter til mer langsiktige statlige investeringer i ny teknologi eller andre klimatiltak, slik som reduksjon i fossile investeringer og subsidier, progressiv skattlegging av inntekt og formue, bekjempelse av skatteunndragelse, utstedelse av statsobligasjoner i NOK, eller bruk av SPU. En karbonavgift er først og fremst et virkemiddel for å begrense utvinning og bruk av fossil energi, og avgiftsinntektene bør brukes for å kompensere for de usosiale utslagene som avgiften får.</p> <p>Generelt er det også viktig med samstemthet mellom ulike politiske tiltak - man kan ikke si “fly mindre” og samtidig akseptere utbygging av ny terminal på Gardemoen, eller la tognettet forfalle til fordel for vei og forvente reduksjon i biltrafikk. Hvis implementeringen av det grønne skiftet fra myndighetenes side fremstår selvmotsigende og uten noen klar retning, vil det være vanskeligere for folk å slutte opp om det.</p>
--------------------	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

SINTEF Energi	EUs prinsipper om "do no harm", "leave no one behind" er gode rettesnorer, sammen med kunnskapsbasert omstilling, bred forankring og vilje/evne til omstilling til et bærekraftig næringsliv. I bunn må tillit til nødvendigheten av omstillingen ligge.	En bredt anlagt scenaribasert felles utvikling av mulige "stier" fram til 2050 vil også her kunne gi en trygghet for hva vi står foran og bidra til å skape oppslutning fra alle aktører.	Partene kan sammen utvikle de "stiene" som leder til målene, og skape trygghet for at de ulike aktørenes interesser er ivaretatt.	Følge Parisavtalen og EUs eksempel: Sett et overordnet felles nasjonalt mål, gå en runde med regionene som melder inn hva de kan bidra med. Dette summeres opp og sjekkes mot hva effekten er. Er det for lite går en tilbake for å utfordre regionene til mer kreativitet og fler bidrag. Tilsvarende kan regionene utfordre sine kommuner. Metoden gjør det enkelt å ivareta ulike forutsetninger og muligheter, samtidig som det skaper arenaer for utveksling av ideer, erfaringer og åpner muligheter for samarbeid på tvers. Godt norsk dugnadsprinsipp. SE Paris avtale	Parisavtalemodellen kan brukes på mange arenaer i samfunnet. Den bidrar til å spre kunnskap, støtte dialoger og måle egne bidrag til utslippsreduksjon.
----------------------	--	---	---	--	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Bergen kommune, ved Klimaetaten	<p>Det er ei stor utfordring av vi har veldig dårleg tid på å omstille oss, og samstundes veldig stort behov for medverknad og forståing for klimapolitikk. At klimatiltak ikkje slår urettferdig ut, spesielt med tanke på vanskeligstilte grupper, er viktig for legitimitet og evna til å få gjennomført omstillinga.</p>	<p>Det trengst tiltak som innrettast for å løyse to floker samstundes – senka avtrykka frå befolkninga og minska dei økonomiske skilnadane. Som Klimautvalet nemner er subsidiering av kollektiv eit viktig tiltak som er etterspurd av låginntektsgrupper og ungdom.. Samstundes er ein sentral del av rettferdigheitsutfordringa overforbruk frå dei best bemidla. Dimed gir det meining med tiltakspakker som adresserer begge deler .- subsidiering av ynskjelege val, som kollektivtransport, sykkel, reparasjon og ombruk, og ordningar for å dempe luksusforbruk og . På den måten vert det både absolutt og relativt betre å velje den eine framfor</p>			
--	--	---	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
Bergen kommune, ved Klimaetaten		den andre livsstilen. De i me lågare inntekt har stort sett ein meir berekraftig livsstil, og det må visast fram som framtidsretta og til inspirasjon.			

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

NTNU	<p>Ved å legge til rette for inkluderende prosesser der behovene og perspektivene til ulike grupper i befolkningen blir forstått og anerkjent. Det er behov for åpne, transparente og involverende prosesser som kan bidra til gjensidig forståelse mellom folk (individene) og samfunn (helheten, politikken). Forskning viser at omstillingsviljen blir større om den treffer relativt likt. Med andre ord er rettferdig klimapolitikk også en betingelse for endringsvilje, ikke bare et resultat. Samtidig kan begrepet 'rettferdig' være ladet og lede til en diskusjon om hvem sin rettferdighet det er som skal prioriteres. Skal rettferdighet innebære å</p>	<p>Vi må ha politiske pakker som ikke forsterker ulikhet slik mye av dagens klimapolitikk gjør. For eksempel, bedre og billigere kollektivtilbud, jernbane, elsykler, bildeling og andre mer eller mindre kreative transportløsninger vil ikke favoriserer ikke de som allerede har svært god økonomi (slik dagens elbilpolitikk gjør). Dette kan også gi vesentlig større klimaeffekt og større grad av legitimitet. Forskningen advarer imidlertid mot økt bruk av statlig styring i form av påbud og forbud i klimapolitikk. Effekten kan være lav, både på grunn av gradvis økt motstand mot denne formen for styring i vestlige samfunn, og at staten eier og forvalter</p>	<p>Kanskje kan trepartssamarbeidet bidra til å løse opp i silotenkning mellom forskjellige domener i samfunnet og politikken. Vi klarer neppe å implementere god klimapolitikk uten at vi samtidig har en god nærings og arbeidslivspolitik (så vel som energipolitikk og politikk for naturforvaltning).</p>	<p>Samtidig kan regionale forskjeller være noe vi langt på vei må akseptere, i klimapolitikken som på alle andre områder i samfunnet (helse, kollektivtilbud, veier og annen infrastruktur, boligpriser, vær og natur for den del også videre). Forskjellige regioner har og vil ha forskjellige fordeler og ulemper. Ideen om et rettferdig bærekraftig omstillingsfond bør utredes. Det kan finansieres gjennom en ekstra grunnrenteskatt for operatører med oljelisenser på norsk sokkel. Næringsaktører og gründere som vil satse i regioner som er avhengige av olje- og gass-aktivitet, kan søke</p>	<p>Ved å senke terskelen for inkludering gjennom å forbedre prosesser for inkludering/medvirkning. Ved å tenke mer helhetlig om inkludering/medvirkning – inkludering kan skje på mange arenaer (ikke bare de formelle). Og ved å tenke inkludering som en langvarig prosess – ikke noe man gjør en gang eller som ett tidspunkt i en lang prosess . Det er viktig å sørge for at ulike typer kunnskap får lov til å telle i klimapolitikken (se f.eks. litteraturen på epistemic justice, Jasanoff). Dette handler om å både gi samfunnsvitenskapen og humaniora større plass i politikktutforming, men også nye perspektiver og lekmannskunnskap. Framtidsanalyser og</p>
------	---	--	---	--	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

<p>NTNU</p>	<p>rette opp eksisterende skjevheter i samfunnet og næringslivet (og mellom land), eller betyr rettferdighet å unngå at de relative (økonomiske) forholdene mellom mennesker, bedrifter og sektorer i minst mulig grad endrer seg som følge av klimatiltak? Kanskje kan 'legitimitet' være et bedre begrep enn 'rettferdighet'. Det grønne skiftet utfordrer etablerte aktører og forbruksmønstre, og bidrar til strukturell endring i energisystemet og omfordeling av makt og inntekt. Jo mer omfattende det grønne skiftet er, jo viktigere er oppfatningen av legitimitet for at folk skal akseptere og, i neste omgang, yte sin skjerv. Manglende legitimitet i</p>	<p>færre områder enn tidligere. Med tanke på utbygging av ny fornybar energi er det viktig å styrke lokalsamfunnene. Ikke nødvendigvis i form av grunnrente; gode arbeidsplasser kan være vel så viktig. I forbindelse med konsesjonstildelinger og anskaffelser kan det være en mulighet å kreve at turbinleverandører må dele data og tillate at lokale aktører/ansatte står for en vesentlig del av drift og vedlikehold.</p>		<p>om midler. Et slikt fond vil bremse utvinningstakten innen olje og gass og samtidig stimulere lokalt arbeid med klimaomstilling. Se også FME Ntrans-rapporten 'Politikk for en rettferdig grønn omstilling i olje- og gassavhengige regioner' av Asbjørn Karlsen (IGE).</p>	<p>deliberasjon kan være gode metoder for å jobbe med vanskelige problemstillinger. 'Vanskelige' betyr i denne sammenheng problem hvor det ikke er klare veivalg og, eller hvor det kan oppstå målkonflikter eller det er eksisterende konfliktlinjer, slik som i klimapolitikk. Forutsetningen for gode prosesser er bred demokratisk deltagelse. Dette innebærer ofte involvering ut over tradisjonell stakeholder-innovering (hvor stakeholder ofte allerede er en kjent stemme i politikfeltet). Og helt til slutt... Kanskje kan det iblant være nødvendig å ta voksenrollen og si "sånn må det være og sånn blir det" uten å ta hensyn til</p>
--------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

NTNU	<p>befolkningen kan gi polarisering, populisme, konspirasjonstenkning osv.</p> <p>Tverrfaglig kunnskap om klima og klimapolitikk kan også styrkes, i skole og utdanningssammenheng.</p> <p>Forskning viser at det er mange årsaker til at man oppnår aksept (legitimitet) for klimapolitikk. En årsak som ofte underkommuniseres er nødvendigheten av tiltak og behovet for forståelse for at politikken/tiltaket er noe som gagnar fellesskapet, også i et fremtidsperspektiv. Ofte er behovet for omstilling underkommunisert – og målet 'individualisert' slik at det handler om oss som konsumenter heller enn samfunnsborgere.</p> <p>Bedre kunnskap om</p>				<p>hvorvidt flertallet umiddelbart forstår og aksepterer nødvendigheten av tiltaket.</p>
-------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

NTNU	<p>kompleksiteten og rekkevidden av klimaendringer kan også gi større grad av aksept for klimapolitikk. Ofte blir klimaendringene fremstilt som ppm CO2 i atmosfæren, prosentvis reduksjon i isdekke, økning i millimeter havnivå eller temperatur siden industrialiseringen. Dette fremstår udramatisk for de fleste. Det er viktig å få fram at klimaendringer (og også effekten av andre lands klimapolitikk) vil gi store effekter i samfunnet, også for Norge. For eksempel kan tørke og kamp om naturressurser ha stor betydning for matvarepriser og forsyningssikkerhet, politisk stabilitet, arbeidsplasser, migrasjon etc.</p>				
-------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

NTNU	<p>Når vi snakker om klima og rettferdighet er det også viktig å være bevisst på at norsk klimapolitikk er del av en europeisk (så vel som en global) klimapolitikk, og at den europeiske politikken også kan ha betydelige negative konsekvenser i det globale sør. For eksempel i forbindelse med mineralutvinning til det grønne skiftet.</p>				
------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Samfunnsbedriftene	<p>Norge står midt oppe i en krevende omstilling og samtidig en energikrise som går hardt utover de som tjener minst. Regjeringen har lansert en god strømstøtteordning som avlastet husholdningene i en ekstraordinær situasjon. Tiltak for å sikre husholdninger i en omstillingsfase og bygge opp under folks tillit til politikere og fornybar energi, er helt nødvendig for å styrke troen på en positiv omstilling av Norge til et lavutslippssamfunn.</p> <p>Videre, skal vi lykkes med å omstille økonomien til å bli mer sirkulær kreves systematisk arbeid og målrettede virkemidler. En sterkere håndhevelse av forurenser betaler</p>	<p>Vi trenger et rettferdig organisert produsentansvar og/eller en materialavgift på produkter som ikke kan gjenbrukes eller gjenvinnes. Vi trenger tiltak som får bukt med overproduksjon. Videre kan det også stilles strengere krav til produktdesign som muliggjør mer ombruk, reparasjon og gjenvinning. Dette er tiltak som bør rettes mot produsenter og importører fordi det er de som designer og utvikler produktene. Det bør tvinge fram bedre produkter og tjenester, samt gjøre det enklere for norske forbrukere (innbyggere og næringsliv) å velge klima- og miljøvennlig.</p>	<p>5C) Partene i arbeidslivet kan på flere måter bidra til å redusere klima- og miljøavtrykket. Dette understreker blant annet Hovedavtalen inngått mellom KS og fellessammenslutningene, hvor det presiseres at «partene er enige om at klima- og miljøtiltak som fremmer bærekraftsmålene inngår som en del av partssamarbeidet etter hovedavtalen».</p> <p>Samfunnsbedriftene er positive til at partssamarbeidet kan brukes til å nå klimamålene. Et av de mest konkrete tiltakene vi mener dette kan gjøres på er gjennom kompetanseutvikling. Bransjeprogrammene er eksempler på hvordan man kan bruke trepartssamarbeidet for å finne løsninger som kan bidra til klimaomstilling, og der kompetanseutvikling er nøkkelordet.</p> <p>Samfunnsbedriftene nominerte sammen med KS, LO, YS og Akademikerne avfalls- og gjenvinningsbransjen til et nytt bransjeprogram, som ble etablert våren 2021. Programmet vil bidra til at aktørene som har sentrale roller i å bidra til sirkulærøkonomi fra husholdnings- og næringsavfall får økt kompetanse til å gjøre nettopp dette. For å nå målet om sirkulær økonomi må både produksjon, forbruk og avfallshåndtering endres. Innovasjon og investeringer må gå hånd i hånd med at bedriftene må sikres den kompetansen de trenger for å ta i bruk de nye innovative løsningene, for eksempel for avfallshåndtering og gjenvinning av materialer. Dette er viktig for at Norge skal nå det ambisiøse målet om 65% materialgjenvinning i 2035.</p> <p>Det er i dag 11 bransjeprogrammer for ulike bransjer. Elektro-, automasjon-, fornybar- og kraftnæringen er et bransjeprogram som er inne i sitt siste år. Det er et sterkt behov for at bransjeprogrammet videreføres og videreutvikles. Vi mener at egne tilpassede bransjeprogram kan få en viktig rolle i omstillingen, også for flere bransjer enn de som allerede har fått et dedikert opplegg.</p>
---------------------------	---	---	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Samfunns- bedriftene	<p>prinsippet vil styrke aksepten for klimapolitikk og viljen til å bidra. På avfallsområdet betaler ikke forurenseren (produsent/importør) de fulle kostnadene for et produkt når det blir avfall. Faktisk betaler husholdningene i norske kommuner for behandlingen av avfall to ganger – først ved kjøp av produktet og deretter gjennom avfallsgebyret. En sterkere håndhevelse av forurenser betaler prinsippet, i kombinasjon med nye virkemidler og politikk (se svar på spørsmål 9c og 9d), vil styrke evnen og viljen til omstilling i samfunnet gjennom en sirkulær økonomi. Løsningene må ligge på systemnivå og må være enkel for innbygger.</p>	<p>Det må også bygges ut mye infrastruktur (f.eks. sorteringsanlegg). Dette krever investeringer i milliardklassen. I følge Menon Economics sine beregninger er det økte kostnader og behov for investeringer opp mot 2,2 milliarder hvert eneste år fram mot 2035. Derfor trengs det finansieringsordninger for avfallsinfrastruktur- og teknologi for både offentlige og private aktører. I dag gis bare støtte til kommersielle aktører. Dette blir feil når alle sektorer skal bidra, og en sterk økning i offentlig gebyrer svekker oppslutningen om grønn omstilling.</p>			
---------------------------------	--	---	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Naturvern- forbundet	<p>Innføring av klimatiltak må gjøres på en måte som oppfattes rettferdig og sosialt akseptabel. Vi må anerkjenne at endringer kan bidra til frykt og motreaksjoner, særlig om de griper inn i jobbsikkerhet eller sosiale strukturer. Det bør ikke legges opp til at de rikeste kan "kjøpe seg ut" av alle klimareguleringer, selv om forurenser-betaler-prinsippet må holdes høyt.</p> <p>En ordning med klimaavgift til fordeling bør utredes som en mulighet som kan skape større begeistring for rask opptrapping av CO2-avgiften, på en måte som ikke gjør staten avhengig av høye inntekter fra miljøavgifter.</p>	<p>Ja. Klimatiltak som folk forstår og også gir andre fordeler vil bli tatt bedre imot. En målrettet virkemiddelbruk bør kombinere reguleringer, informasjon og økonomisk støtte og redusere negative fordelingsvirkninger. Det har tidligere vært gode erfaringer med miljøpakker for å skape lokal begeistring og entusiasme.</p>	<p>Miljøbevegelsen bør inviteres med til et firepartssamarbeid. Fagbevegelsen bør utfordres til å presentere egne tiltak for klimakutt og redusert forbruk.</p>	<p>Staten må både legge til rette for omstilling, stille tydelige krav og ta ansvar for at alle gjennomfører utslippskutt og omstilling. Vi må ha statlige planretningslinjer som følges opp.</p>	<p>Vi må ha åpne, demokratiske prosesser som involverer sivilsamfunnet og gir frivillige aktører og organisasjoner mulighet for å bidra. Organiserte turneer der både problemer og muligheter blir lagt fram for diskusjon (jamfør. Siri Kalvigs turne "Himmel og hav"), kan være en mulighet. Åpne verksteder med idedugnader og bruk av sosiale medier kan være en annen.</p>
---------------------------------	---	---	---	---	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Ungdommens fylkesutvalg Trøndelag	<p>Vi styrker dette best ved å ta hensyn til stedene der vi skal påvirke i en grønnere retning. Distriktene og byene kan ikke drive samme klimapolitikk da de har forskjellige behov. Det at noe vil fungere i praksis og ikke bare på papiret vil trolig styrke omstillingsvilje. Vi må komme med lavterskel forslag som gjør det lett å tenke bærekraftig og miljøvennlig. Heller flere små, enkle tiltak, enn store, urealistiske tiltak. For å skape aksept rundt det å være miljøbevisst, er det nødt til å bli trendy og in. Det må være populært å tenke miljø.</p>	<p>Ja, det kan det. Eksempel på dette kan være apper, konkurranser og premieringer. Det må være aktuelt for alle aldre. Det må bli lønnsomt å velge grønne løsninger.</p>	<p>Staten må gå i spissen for dette, og sette tydelige føringer og konsekvenser. Slik at arbeidsgivere og arbeidstakere vet hva de må forholde seg til, og hvilke konsekvenser man får dersom man ikke velger å opptre miljøvennlig.</p>	<p>For å kunne kutte klimautslipp, kan ikke alle stedene kutte det samme. Det må være tilrettelagt ut fra geografisk beliggenhet og mulighetene det valgte stedet har, i tillegg til situasjonen folk på stedet står i. Alle skal bidra like mye, men alle kan ikke bidra med det samme.</p>	<p>Det er nødt til å være en åpen klimapolitikk med et bredt utvalg av innspill. Det må bli snakket om i barnehagene, på skolene, på arbeidsplassene og på andre arenaer. Om barn tidlig får et forhold til klima, samtidig som det blir snakket om på skolene og blant de voksne i samfunnet, vil de yngste vokse opp med å høre om klima, på samme tid som de voksne jobber med det, sammen med ungdom og eldre.</p>
--	--	---	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Biogass Norge	Grønn omstilling skaper nye arbeidsplasser. Det er et viktig premiss for omstillingsevne og vilje.	Positive virkemidler er viktig. Virkemiddelapparatet må også være forutsigbart. I Danmark operer de innenfor EU regelverket med 20 års avtaler. Hvorfor gjør vi ikke det her hjemme? Forutsigbarhet skaper trygget og vilje til å investere i ny aktivitet.	Trepertssamarbeidet er viktig med tanke på stabilitet i norsk arbeidsliv. Det er ingen grunn til å endr på det i den grønne omstillingen vi står midt oppe i.	Regionale forskjeller finnes også i dag. Det er naturlige forskjeller i Norge fordi naturessursene er ulikt fordelt. Den virkeligheten endrer seg ikke fremover. Samtidig er det viktig at virkemiddelapparatet tar helhetlige hensyn. I Nord Norge er det for eksempel gitt støtte til fyllestasjoner for biogass og støtte til kjøretøy på biogass. Det er IKKE gitt støtte til produksjon av biogass. Manglende helhet i politikken gjør at det er vanskelig å lykkes i den grønne omstillingen, og i et område som Nord Norge merkes denne sårbarheten særlig godt.	I Norge er det gode medvirkningsprosesser. Det er ikke manglende medvirkning som gjør at omstillingen går for sakte.
----------------------	--	---	---	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Amnesty Internationa I Norge	<p>5A) Klimaendringene krenker allerede mange menneskers rett til liv og helse, og truer muligheten til å ivareta menneskerettighetene. Informasjon og opplysningsarbeid omkring sammenhengen mellom klimakrisen og menneskerettigheter er essensielt for å øke bevisstheten omkring faren for alvorlige menneskerettighetsbrudd. Amnesty International Norge mener dette kan bidra til å øke aksepten for den nødvendige omstillingen i samfunnet.</p> <p>Også klimatiltak kan ha menneskerettslige konsekvenser, og må derfor ta særskilt hensyn til urfolk og sårbare gruppers rettigheter. All klimatilpasning må vurdere menneskerettslige konsekvenser.</p> <p>Det er å forvente at aksepten for klimapolitikk og omstilling vil øke hvis myndighetene både anerkjenner de menneskerettslige utfordringene og dilemmaene knyttet til klimatiltak og omstilling og gjennomfører omstilling i konsultasjon med berørte parter.</p>
---	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

<p>Norsk Institutt for Naturforskning</p>	<p>Naturpanelets verdirapport (IPBES 2022) omhandler hva slags betydning verdier og verdisyn har for beslutninger om natur i verden. De etterlyser et bredere verdisyn for å få til samfunnsendringer som skal til for at vi skal ta vare på naturen og nå FN's bærekraftsmål. Naturpanelet påpeker at for å bedre ivareta naturens verdier i bred forstand, trengs det metoder som omfatter verdier knyttet til menneskenes forhold til naturen. Det samme vil gjelde klimapolitikk der disse er nært knyttet.</p>	<p>Verdsettingsprosesser kan skreddersys slik at verdiene for flere berørte grupper og interessenter ivaretas i beslutningsprosessene. Dersom verden skal ha en bærekraftig og rettferdig framtid, sier naturpanelets eksperter at det trengs institusjoner som muliggjør, anerkjenner og integrerer ulike naturverdier og naturgoder.</p> <p>Gjennomgripende endringer i samfunnet for å løse naturkrisen innebærer at vi må gå bort fra å legge kortsiktige og individuelle verdigevinster til grunn for beslutninger. I stedet må hele samfunnet legge felles verdier til grunn som er tilpasset en bærekraftig utvikling.</p>			<p>5E) Klima- og naturutfordringene oppleves for mange uoversiktlig og tiltakene oppleves urettferdig og uoverkommelige. Det er uklart hvilken langtidseffekt energitiltakene som nå foreslås vil ha for samfunnet på sikt, og også hva dette vil medføre for hver enkelt forbruker i ulike tidsperspektiv.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimapolitikken må knyttes tettere til naturforskningen gjennom at ulike tiltak kommuniseres med bakgrunn i forskningsbasert kunnskap, og må kommuniseres med større forutsigbarhet. • Politikere og forskere må ha en tettere dialog hvor forskningen får en større og tydeligere rolle. Slike dialoger må skje på alle nivå - nasjonalt, regionalt og lokalt. • Det bør også legges opp til dialogmøter og en tydelig formidling og kommunikasjon av hvordan en omstilling til lavutslippssamfunn kan gi effekter på ulike nivå (fra husholdningsnivå til konsernnivå), og hvilke gevinster dette vil medføre for samfunnet både på kort sikt, men ikke minst i et langsiktig perspektiv. • De ulike tiltakene må også knyttes tettere opp til konsekvenser for naturen. <p>En endring i folks atferd krever at folk opplever at de aktivt bidrar til å oppnå et felles mål. Dette krever konkret kunnskap om hvilke konsekvenser enhver atferdsendring vil medføre, og at det ikke er enkeltpersoner som må stå for disse endringene</p>
--	---	---	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
Norsk Institutt for Naturforskning		<p>Informasjon, ressurser (f.eks. tekniske og økonomiske) og mangel på kapasitet hindrer inkludering av naturverdier i beslutningstaking. Kapasitetsbygging og utvikling samt samarbeid mellom en rekke samfunnsaktører kan bidra til å bygge bro over disse barrierene.</p>		<p>alene, men at det er en kollektiv innsats på flere nivå (husholdninger, bedrifter, geografisk fordeling etc). Forskningen kan bidra til å formidle kunnskap rundt hvilken effekt de ulike tiltakene vil kunne ha, mens politikerne må vise vilje til å legge denne forskningen til grunn for de tiltakene som innføres. Tillit til at den enkeltes tiltak faktisk er et bidrag vil være enklere å få til om forskning og politikk kan samhandle, og at forskningskunnskapen formidles gjennom media, dialogmøter og kunnskapsdeling.</p> <p>IPBES 2022 sier følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Det er fire måter verdier bedre kan ivaretas på i arbeidet med en mer bærekraftig og rettferdig framtid: <ol style="list-style-type: none"> a. Å anerkjenne mangfoldet av naturens verdier gjennom en relevant og robust verdivurdering b. Å integrere verdivurdering i de ulike fasene av beslutningsprosesser c. Reformere politikk for å tilpasse insentiver, rettigheter og juridiske reguleringer til naturens verdier og for å styrke ulike aktørers mulighet til å uttrykke seg og handle basert på sine bærekraftsverdier. d. Skape rom for å overveie, utvikle og skifte samfunns mål og normer tilpasset de vedtatte globale målene for bærekraftig utvikling og rettferdighet. 	

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Framtiden i våre hender	<p>I 2021 foretok vi en grundig gjennomgang av flere store befolkningsundersøkelser om holdninger til klima og miljø, samt gjennomførte en egen kvantitativ undersøkelse, og kvalitative intervjuer. Vår klare oppfatning, er at folks tilslutning til mer offensiv klimapolitikk allerede er ganske stor. Høylytt motstand mot klimatiltak i media er ikke alltid representativt for hva flertallet mener.</p> <p>I Opinions Forbruker og bærekrafts-undersøkelse fra 2021, sier hele 6 av 10 at myndighetene må innføre strengere reguleringer for å tvinge folk og bedrifter til å leve mer bærekraftig, og 4 av 10 mener det bør innføres like kraftige</p>	<p>For å endre folks adferd, er det spesielt tre kategorier utslipp som er viktige – utslipp knyttet til mat, transport og bolig. Disse forbrukskategoriene utgjør en stor del av det private klimafotavtrykket. Det er også viktig å ha fokus den sosioøkonomiske bakgrunnen til de som blir rammet av strengere regulering, og parallelt sørge for at det finnes gode, rimelige og bærekraftige alternativer tilgjengelig for lavinntektsgrupper.</p> <p>Innsatsen mot klimaendringer og sosial ulikhet bør sees i sammenheng, og politikerne bør innføre klimatiltak som er mest mulig rettfærdige. Dette</p>	<p>5C) I en kontekst hvor vi er nødt til å snu et økonomisk system som er designet for stadig økt kjøpekraft for å sikre fortsatt økonomisk vekst må fagforeningene begynne prosessen med å omdefinere mål om lønnsvekst til andre måter å måle velferd, rettfærdighet og anstendige arbeidsforhold.</p> <p>Staten, KS og de andre arbeidsgiverorganisasjonene kan justere sin arbeidsgiverpolicy, og tilrettelegge for at ansatte kan ta ut mer fritid i stedet for lønnsvekst, for eksempel ved å redusere arbeidsdagen til 6 timer, tilby færre arbeidsdager pr uke, eller lignende. På arbeidsplasser hvor det ikke lar seg gjøre å utføre de nødvendige oppgavene med redusert arbeidstid kan man bruke de midlene som ellers ville gått til lønnsvekst på å ansette flere personer slik at flere kan delta i arbeidslivet.</p> <p>I en tid hvor mange sliter med tidsklemme, psykiske og fysiske helseproblemer som følge av tøffe yrker, og skvisen mellom arbeid og å ivareta familie, kan kortere arbeidstid ha positiv effekt på folkehelsen. Samtidig kan redusert arbeidstid og mindre lønnsvekst bidra til å minske kjøpepresset i norsk økonomi, som er en av hovedårsakene til at vi nordmenn forbruker langt mer av verdens</p>	<p>5E) Det er viktig at myndighetene følger opp ord med handlinger og virkemidler som signaliserer at vi faktisk står midt i en akutt krise. Det vil innebære at de prioriterer klima og miljø langt høyere i den praktiske politikken, selv om det av og til ville kunne gå på bekostning av andre mål om for eksempel økonomisk lønnsomhet, eller personlig frihet. Det vil også innebære at det offentlige leder an i omstillingen, adresserer overforbruk, og prioriterer sirkulære løsninger og lavutslippsteknologi i sin virksomhet.</p> <p>Det er avgjørende å øke forståelsen av at klimaomstillingen vil kreve noe, og kanskje mye, av oss alle hvis vi skal lykkes.</p>
--------------------------------	---	--	---	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

<p>Framtiden i våre hender</p>	<p>tiltak for å stoppe klimaendringene, som vi har hatt for å stoppe korona.</p> <p>I vår undersøkelse sier et flertall at de er villige til å redusere forbruket sitt, og 45% sier de ville oppleve et liv med mindre forbruk som mer meningsfullt. 58% mener politikerne i større grad bør bruke økonomiske virkemidler som miljøavgifter og støtteordninger. 26% mener også det trengs mer forbud, påbud og kvoter for å sikre at individer og selskaper handler på en bærekraftig måte.</p> <p>For å øke omstillingsviljen er det viktig å være tydelig på at klimaendringene tvinger</p>	<p>er viktig for å øke folks vilje til å kutte egne utslipp, og stemme frem progressiv klimapolitikk.</p> <p>Som en rik nasjon må vi alle kutte utslippene våre så mye vi kan, og enhver handling teller. Men vi mener samtidig det er både mest rettferdig og mest effektivt at det er de med høyest forbruk og klimafotavtrykk som må kutte mest.</p> <p>Det er en sterk sammenheng mellom høy inntekt og et høyt personlig klimafotavtrykk. Ifølge World Inequality Database hadde Norges 10 prosent rikeste et gjennomsnittlig klimafotavtrykk i 2019 på hele 32,5 tonn CO₂e per person, mens gjennomsnittet blant de</p>	<p>gjenværende karbonbudsjett og naturressurser enn vi egentlig har “rett til” i et globalt perspektiv.</p> <p>Partene i arbeidslivet kan også øremerke en betydelig andel av sine budsjetter og oppsparte midler til å fasilitere omstillingen til en sirkulær- og lavutslippøkonomi. Arbeidsgiverorganisasjonene og arbeidstakerorganisasjonene kan for eksempel starte en spleisepakke med regjeringen om et omstillingsfond som skal hjelpe arbeidere i en overgangsperiode (til omskolering, dekke tapte lønnskostnader etc.) mens de finner seg en annen jobb, dersom nødvendige endringer gjør at bedrifter må nedskalere, arbeidsplasser legges ned osv.</p> <p>https://fagbladet.no/nyheter/na-ma-vi-innfore-sekstimersdagen-og-dele-pa-jobbene-mener-jord-29-se-hvordan-forskere-og-lopolitikere-argumenter-for-og-imot-6.91.714633.c55491ea73</p>	<p>Dersom de fleste oppfatter at omstillingsprosessen ikke burde kunne merkes i hverdagen, vil det utløse mye frustrasjon hver gang det kommer nye politiske virkemidler. Vi må også sørge for at byrdene og fordelene fordeles mest mulig rettferdig, og trygge folk i overgangsfasen. Et virkemiddel for å gjøre dette er gjennom scenarioanalyser som viser hvordan det fortsatt kan være mulig å leve gode liv med et betraktelig lavere økologisk fotavtrykk og klimafotavtrykk enn i dag. Scenarioanalyser er gode verktøy for å ta bevisste veivalg.</p> <p>Samtidig bør myndighetene bli flinkere til å kommunisere hvordan et lavutslippssamfunn vil gi bedre livsvilkår for oss selv</p>
---------------------------------------	---	--	---	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Framtiden i våre hender	<p>endringer på oss uansett, og at vi må gripe sjansen til å forme endringene mens vi kan. Vi kan i sterkere grad kommunisere at resten av verden jobber på spreng med å gjøre seg mindre avhengig av fossil energi, og at vår oljeavhengighet gjør oss sårbare på sikt.</p> <p>Vi tror det vil være lettere for folk å godta regulering dersom de opplever at tiltakene er rettferdige, og at det mest overflødige luksusforbruket kuttes først, som privatfly, cruiseturisme og store fritidsbåter, men også overflødig industri - som kryptomining. Flere sier også de vil godta økte CO2 avgifter dersom inntektene øremerkes til klimatiltak og</p>	<p>50 prosentene med lavest inntekt var på kun 6,5 tCO₂e. 10 prosent av befolkningen står altså for en like stor andel av Norges forbruksbaserte utslipp som halve Norges befolkning til sammen.</p> <p>Siden høyinnteksgrupper har et høyere klimafotavtrykk, og dermed også et større kuttspotensial, er det særlig viktig at de politiske virkemidlene er godt egnet til å redusere overforbruket blant denne gruppen. Det vil bidra til store og raske kutt i Norges forbruksbaserte utslipp innen 2030. Flate klima- og miljøavgifter vil i størst grad påvirke forbrukeradferden til de som tjener og forbruker lite i utgangspunktet,</p>		<p>og våre barn. Vi trenger gode visjoner for framtida å styre etter. Når folk forstår hva som kreves, men også de potensielle gevinstene vil de trolig være mer villige til å bidra, noe vi for eksempel så under koronakrisen.</p> <p>Ved å ta i bruk et forbruksbasert klimaregnskap i tillegg til det territorielle, vil myndighetene også kunne engasjere flere mennesker i klimaomstillingen. Se tidligere innspillpunkter.</p> <p>Klimapanelet understreker at det er viktig med kollektive og deltagende beslutningsprosesser for en rettferdig omstilling (D.3.3). Vi mener det bør opprettes inkluderende råd for rettferdig omstilling både på nasjonalt og lokalt</p>
--------------------------------	--	---	--	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Framtiden i våre hender	<p>kompensering av grupper som blir uforholdsmessig hardt rammet av avgiften.</p> <p>Covid-krisen har vist oss at viljen til å delta på dugnad for fellesskapet er stor når det virkelig er krise. Dersom de positive effektene av omstillingen synliggjøres vil nok også aksepten øke, som at man skisserer en tryggere fremtid med bedre miljø og livsbetingelser.</p> <p>Vi tror også at omstillingsviljen er større hvis folk blir gitt en garanti på at man vil bli godt ivaretatt og kompensert av velferdsstaten og at oppslutning kan øke over tid. F.eks. med røykeloven var oppslutningen høyere</p>	<p>men vil trolig ikke være tilstrekkelig for å redusere klimaskadelig adferd blant de som tjener best, siden de har råd til å betale avgiftene, og fortsette som før.</p> <p>Det bør innføres et forbruksbasert klimaregnskap i Norge som i tillegg til å vise gjennomsnittlig klimafotavtrykk, også viser hvordan utslippene er fordelt, og varierer med inntekt, altså den nasjonale utslippulikheten. På samme måte som kunnskap om et lands økonomiske ulikhet er viktig for å kunne utforme god økonomisk fordelingspolitikk, er kunnskap om utslippulikhet viktig for å kunne innføre rettferdig</p>		<p>plan (borgerråd), med sivilsamfunn, næringsliv, urfolksgrupper, fagbevegelsen, m.fl. for å sørge for at alle berørte parter blir hørt, får mulighet til å forstå hverandre og gi innspill til klimapolitikken. Fokuset for slike råd kan blant annet være på å dele drømmer og fremtidsvisjoner for hva som er et godt liv, definere mål for sitt eget samfunn, og komme med forslag på løsninger om hvordan dette kan oppnås på en rettferdig måte, osv. Dette vil kunne være veiledende eller avgjørende i politiske prosesser om tiltak, for å sørge for at tiltakene henger sammen med målene.</p> <p>Det er særlig viktig å sikre deltagelse fra berørte</p>
--------------------------------	--	---	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Framtiden i våre hender	<p>etter at den ble innført enn før.</p> <p>Aksept for endring vil trolig også øke med en god og konkret plan for hvordan endringen kan gjennomføres i praksis, så næringsliv og privatpersoner sikres forutsigbarhet i omstillingen.</p> <p>https://www.framtiden.no/202111297767/aktuelt/folk-flest-stotter-strengere-klima-og-miljotiltak.html</p> <p>https://opinion.no/baerekraft/</p> <p>https://www.framtiden.no/202102177690/aktuelt/klima/slik-blir-co2-avgiften-spiselig-for-flertallet.html</p>	<p>og effektiv klimapolitikk.</p> <p>https://hotorcool.org/wp-content/uploads/2021/01/15_Degree_Lifestyles_MainReport.pdf</p> <p>https://www.sum.uio.no/include/publikasjoner-media/sommerstudier/2021/norges-klimaplan-et-rettferdig-prosjekt-bjornnes-og-kjolstad.pdf</p> <p>https://www.framtiden.no/aktuelle-rapporter/886-forbruksbasert-klimaregnskap-for-norge/file.html</p>		<p>grupper med lav inntekt, og som har liten tid og innflytelse over politikken ellers. Det er generelt viktig å sørge for at borgere og sivilsamfunn blir godt representert i politiske utvalg, slik at disse ikke blir uforholdsmessig sterkt dominert av f.eks. næringslivet.</p> <p>https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652619324096</p>
--------------------------------	--	--	--	---

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Energi Norge	<p>5A) Klimapolitikk må være rettferdig. Oppslutning om klimatiltakene i befolkning og næringsliv er avgjørende for en vedvarende omstilling. Svingende strømpriser og økende kostnader for utslipp av klimagasser er utfordrende for samfunnet. Samtidig er det avgjørende at kompensasjon for økte kostnader ikke forsinkes omstillingen.</p> <p>Vi trenger tiltak som jevner ut effekten av økte utslippskostnader som CO2-avgiften og økningen av pris på klimakvoter. Høye CO2-priser har kommet for å bli. Dette understreker behovet for å permanent kutte elavgiften som en kompensasjon for merkostnadene knyttet til økte utslippskostnader. Dette er et grep som kompenserer for økte kostnader samtidig som det ikke bidrar til å forsinke omstillingen.</p> <p>Myndighetene innførte vinteren 2021/22 en strømstøtteordning. Dette var et viktig grep som har hjulpet mange økonomisk gjennom en vinter med høye strømpriser, men det er viktig at ordningen også gjelder for andre energikilder, slik som fjernvarme. På sikt bør denne ordningen erstattes av en vannkraftbonus - ekstraordinære offentlige inntekter som følge av høye strømpriser omfordes direkte til innbyggerne i form av kontantutbetalinger. Dette er den type grep som vil sørge for forutsigbarhet for kompensasjon for økte utgifter dersom strømprisene øker, uten at det forsinkes omstillingen. Forutsigbarhet gir trygghet, trygghet gir støtte.</p>				
---------------------	---	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

Næringslivet s Hovedorganisasjon (NHO)		<p>Ja. Elbilpolitikken og resultatene av denne er et godt eksempel. Samtidig har denne satsingen kostet mye i form av tapte avgiftsinntekter, og gitt et proveny tap som må dekkes inn andre steder. NHO tror på en kombinasjon av pisk og gulrot i klimapolitikken for å mobilisere atferdsendring hos folk og bedrifter. Det må lønne seg å gjøre miljøvennlige valg. Prising av utslipp i kombinasjon med tilrettelegging for klimavennlige alternativer bidrar til å gjøre de klimariktige valgene enklere.</p>	<p>5C) Treparsamarbeidet er en nøkkel for å lykkes i omstillingen av samfunnet. Klimamålene vil ikke bli nådd dersom bedriftene og arbeidstakerne ikke er med på laget og bidrar med innsats og løsninger. LO og NHO har samarbeidet nært i utvikling av posisjoner og løsninger i klima-, energi og industripolitikken de senere årene, og har blant annet vært med å berede grunnen for felles gjennomføring av klimamål med EU og inntreden i EUs klimarammeverk. Partssamarbeidet er også av stor betydning for å lykkes med gjennomføring av klimaomstillingen i industrien, på sokkelen og transportsektoren fremover. LO og NHO er begge aktive pådrivere for etablering av klimapartnerskap med regjeringen innenfor disse områdene.</p>
---	--	---	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

<p>Viken fylkeskommune</p>	<p>Å få aksept for omstillingen Norge skal igjennom for å bli et lavutslippssamfunn vil være krevende og er avhengig av både opplevelsen av en rettferdig prosess så vel som resultat. Vi trenger både forskning på dette feltet som tas i bruk i praksis (slik som FMEen Include) og ikke minst gode rollemodeller. Ledende politikere må vise vei. Hvis vi ikke har tillit til at våre ledere etterlever de samme grep de ber befolkningen om å rette seg etter, vil det være veldig uheldig.</p> <p>Det er viktig at alle får eierskap til omstillingen og føler et ansvar for å bidra. Medvirkning og innbyggerinvolvering spiller her en viktig rolle.</p>	<p>Det er viktig at klimapolitikk ikke sees separat fra annen samfunnsutvikling. Helhetlige politiske pakker kan være en løsning på dette også for å sikre integrering av klimahensyn i andre sektorer. I bygdemiljøpakkene i Viken sees klimatiltak i sammenheng både med næringsutvikling, mobilitet (samt areal og stedsutvikling). Videre sees det på muligheten for differensiere klimapolitikk spesielt mellom bygd og by i utarbeidelse av Vikens nye regionale planer for å redusere byrden som oppleves av generelle klimatiltak i rurale strøk.</p>			
-----------------------------------	---	---	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Viken fylkeskommune	<p>Kommunikasjon hva et lavutslippssamfunn er og hvorfor det er nødvendig må nå ut bredt. De positive så vel som de negative konsekvensene av lavutslippssamfunnet må vises. For eksempel bidrar nullutslipps kjøretøy til bedre luft og helse. Dette kan bidra til å skape en forståelse av at lavutslippssamfunnet også er grunnlaget for sosial bærekraft og nødvendig for at fremtidens generasjoner skal ha gode levekår, helse og livskvalitet. Det kan også være lurt å vise konkrete negative konsekvenser av klimaendringer som for eksempel opptørkede elver og innsjøer. Norge ligger i toppen på klimafornektelse. Da kan det være lurt å bruke</p>				
----------------------------	---	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Viken fylkeskommune	<p>lokale miljøsaker for å koble på klimaargumentet. For eksempel tørke og konsekvensene dette har for enkeltpersoner og jordbruket. Samtidig må man påse at klimatiltak som skal gjennomføres er sosialt bærekraftige og motvirker økte sosiale forskjeller. Det må utvikles gode verktøy for å balansere den enkeltes ønsker om å gjennomføre klimatiltak opp mot andre viktige samfunnshensyn, slik som for eksempel utskifting av vinduer, etterisolering og montering av solceller og lignende på bygninger som er verneverdige eller har viktige estetiske kvaliteter.</p> <p>For å skape aksept for videre utbygging av fornybar energi bør det</p>				
----------------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Viken fylkeskommune	også vurderes om lokalt eierskap og involvering bør styrke slik at innbyggere ser en tydelig gevinst av å realisere prosjektets.				
---------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

KFUK-KFUM Global	<p>Ved å kommunisere klimabudskapet på en måte som bidrar til at folk forstår alvoret og ansvaret vi har for å redusere klimautslipp, uten at det skaper apati, kan vi skape aksept for klimapolitikk. Mye kunnskapsformidling på feltet kan opptattes som oven-fra og ned, og skape et dystert bilde av fremtiden. Det er viktig å formidle hva vi kan gjøre for å redusere klimagassutslipp på en folkelig måte. Ved å fokusere på løsninger til hvordan vi kan skape grønn omstilling sammen, heller enn å komme med en pekefinger om hva befolkningen gjør galt, kan vi gå i riktig retning for aksept av klimapolitikken.</p>			<p>Staten kan gi lokale insentiver til å utvikle grønn infrastruktur, at det blir mer lønnsomt for mindre kommuner å bli med på det grønne skiftet.</p> <p>Investere i utviklingen av grønn teknologi.</p>	<p>Vi kan bedre legge til rette for medvirkning i klimapolitikken, ved å kommunisere mulighetene for å delta i høringsinnspill, miljøorganisasjoner og innspillmøter. For det første må vi tilgjengeliggjøre eksisterende tilbud for allmennheten, for eksempel ved å legge møter til kveldstid og bedre markedsføre muligheter til medvirkning. For det andre må vi skape arenaer der ungdom kan påvirke klimapolitikken.</p>
-------------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

WWF Verdens naturfond	<p>Gjennom å styrke kunnskapen om hvilke klimatiltak som er nødvendig, og hvorfor, samt ryddige og transparente prosesser som inkluderer medvirkning når politikken får lokal påvirkning. Departementet og myndighetene som står for gjennomføringen av politikken bør også sørge for å koordinere og tilpasse denne til innspillene fra andre departement og myndigheter for en helhetlig implementering. Man må her utrede ikke bare klimaeffekten, men også fordelingseffekten av tiltak, både ift inntektsgrupper og geografisk fordeling. Det finnes flere eksempler her på politikk som har</p>	<p>Se ovenfor – dersom man gjennomfører helhetlige utredninger av hvordan incentiver eller støtte fra eksisterende virkemidler er distribuert finner man en diskrepans hvor de med lavest betalingsevne «fanges» da de ikke har råd til å betale seg ut av avgiften, og at støtteordninger i høy grad tilfaller dem med høyest betalingsevne, som ville hatt minst byrde av avgiften. En helhetlig utredning av «rettferdighet» i eksisterende klimapolitikk ville vært god politikk. I alle tilfeller burde fordelingseffekten være et grunnprinsipp for all ny klimapolitikk, hvor avgiftssiden og støttesiden må sees i sammenheng.</p>	<p>Det norske trepartssamarbeid har vært en god ide for å forme helhetlige beslutninger for samfunnet. Her vil man kunne sammenfatte avtaler som i større grad legger til grunn sikkerhet rundt arbeidsplasser og virksomhet i hele landet, noe som vil gjøre det lettere å gjennomføre en omstilling. Problemet med trepartssamarbeidet er at det i dag ikke ligger til grunn en tydelig nok definisjon av hva omstillingen må innebære mtp klimaløsninger og natur. Løsningsbildet til partene er lite ambisiøst og for forankret i eksisterende</p>	<p>Se ovenfor – man må vurdere både inntektsmessige og regionale dimensjoner i klimapolitikken. Man må også styrke klimasats og målrettet arbeid i kommuner. Overordnet er det også behov for en målrettet omstillingspolitikk i områder som vil være særlig utsatt grunnet høy avhengighet av petroleumsnæring.</p>	
------------------------------	---	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

WWF Verdens naturfond	<p>rammet skjevt, både ENOVA støtte til energieffektivisering og elbil subsidier. Det er på avgiftssiden tilsvarende skjevheter eksempelvis CO2 avgift, hvor evnen til avbøtende tiltak er mindre hos folkegrupper med lavere inntekt. Det er også varierende kollektive muligheter på tvers av distrikter som vil kunne gjøre utslag. Samlet sett fører slike skjevheter til polarisering i klimapolitikken, hvor det er motstand mot høyere co2 avgift, eller eksempelvis kraftutbygginger og/eller større Enova-prosjekter, da husholdninger føler de ikke får noe igjen. WWF har derfor stilt seg bak en co2 avgift som er 3000 kr tonn co2 i 2030, men hvor deler av</p>		<p>virksomhet, som petroleumsnæringen, hvor man holder fast på en ekspansiv petroleumpolitikk, men peker på elektrifisering som en løsning som i global målestokk vil ha liten nytte som tiltak. Det hensyntar heller ikke naturhensyn i nevneverdig grad, eksempelvis ift ønsket utbygning av vindkraft på land. WWF har derfor argumentert for at vi i et samfunn der klima-, og naturkrisen krever at vi tilpasser beslutninger så at de medvirker til å løse disse, må trepartssamarbeidet i omstillingsspørsmål utvides til firepartssamarbeid, der miljøorganisasjoner og forskningsinstitusjoner</p>		
------------------------------	---	--	---	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

WWF Verdens naturfond	<p>provenyet omfordeles basert på karakteristikk som inntekt, husholdning og region. Resten vil gå til ENOVA, hvor deler av midlene også må gå til treffsikre tiltak som kommer husholdninger til gode, som eksempelvis varmepumper og andre energieffektiviserende tiltak.</p> <p>WWF har også spilt inn tilsvarende avgifter til grønt skatteutvalg, hvor det foreslås at man samler flere eksisterende og nye miljøavgifter rundt samme prinsipp. Slik kan man eksempelvis utrede flere virkemidler for andre varer med høye miljøfotavtrykk, som diskutert ovenfor, eksempelvis plast, soyaprodukter, osv. Dette vil gi incentiver til å dreie forbruk, uten at det vil</p>		<p>som kan representere en stemme for naturen og klimaet inngår.</p>		
------------------------------	---	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

WWF Verdens naturfond	påvirke forbrukerens evne til å ta riktige valg. Det vil på produksjon/importsiden gi incentiver til å endre praksis, uten å påvirke evnen eller markedet.				
--	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

<p>Norsk Gjenvinning</p>	<p>God kommunikasjon og tilrettelegging vil bidra til å skape aksept i samfunnet for å velge bærekraftige løsninger fremfor alternativet som ofte kan være mer forlokkende. Det er viktig å skape forståelse av utfordringene uten å rette pekefinger.</p> <p>Med langsiktige kommunikasjonsplaner, tidlig forankring og historiefortelling kan man redusere noe av NIMBY (not in my backyard) problematikken. Det må også ligge til grunn at politikere tørr å ta tøffe beslutninger.</p>				
---------------------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Norsk Friluftsliv	<p>For å styrke aksepten for klimapolitikk og behovet for omstilling er det behov for å utforme en troverdig politikk med reguleringer og økonomiske virkemidler som fordeler kostnader og ulemper rettferdig, mellom by og land og ulike sosioøkonomiske nivåer. Det er viktig at klimapolitikken tar innover seg effekten av det økonomiske systemet som har ført med seg store ulikheter i samfunnet. Når ulikhetene innad i Norge øker og folk samtidig blir bedt om å redde klimaet gjennom forbrukermakt skapes et skille mellom de som har råd til å "bidra" i klimakampen og dem som ikke har råd til det. Det er derfor avgjørende med målrettet</p>	<p>Ja. På veien til et lavutslippssamfunn er det behov for en kombinasjon av økonomiske incitamenter med prismekanismer som belønner klima- og miljøvennlige tiltak, og skattlegger eller gjør lite miljøvennlige aktiviteter mer kostbare i tråd med prinsippet om at forurenser betaler. Samtidig er det viktig å sikre aksept og forståelse for klimapolitikken gjennom målrettet virkemiddelbruk, som folk opplever rettferdig på tvers av ulike sosioøkonomiske nivåer og mellom by og land.</p> <p>Vi mennesker er stort sett rasjonelle og responderer på incitament: når prisen går opp, går gjerne etterspørselen ned. Høye</p>			
--------------------------	---	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

<p>Norsk Friluftsliv</p>	<p>virkemiddelbruk som er sosialt rettferdig.</p> <p>For å styrke forståelsen for omstilling er det også behov for å skape en mer transparent og forståelig politikk for folk flest. Politikken må synliggjøre klimatiltakenes virkninger for folks hverdag på en lettfattelig måte.</p>	<p>drivstoffpriser er bra for miljøet i form at det reduserer privatbilisme, og fører til at man bytter ut bensinbilen med mer miljøvennlige fremkomstmiddel, elbil eller kollektivt. Høye strømpriser er også bra for miljøet, det gir et kraftig signal om at vi bør spare strøm eller bruke strømmen mer effektivt. Men høye drivstoff- og strømpriser rammer også de som ikke har råd til å investere i elbil, de som av ulike grunner ikke får hverdagen til å gå opp med kollektivt, eller de som ikke har råd til å etterisolere, bytte til nyere vinduer eller installere solcelleanlegg. Dagens offentlige støtteordninger som er iverksatt for å dempe høye strømutgifter er</p>			
---------------------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Norsk Friluftsliv		<p>innrettet slik at den gir mest støtte til de som bruker mest. Dette er et eksempel på virkemiddelbruk som kunne vært enda mer målrettet ved å hjelpe dem med dårlig råd. En annen effekt av strømstøtten er at alt incitament til å spare strøm blir mindre. Og ikke bare gir det mer utslipp, det kan i seg selv kunne drive prisene videre opp, fordi vi ikke bruker mindre av den.</p>			
-------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

UiO:Energi	Først må vi utvikle troverdige mål og metoder, dernest øke kunnskapsgrunnlaget om hvordan politikk og tiltak slår ut i lys av rettferdighet.	Både klimakrisen og klimapolitikk kan forsterke ulikhet. Fremfor å starte med å si at omstillingen «vil være enkel for noen og vanskelig for andre», så bør man presisere at ulike grupper har ulike ressurser, muligheter og motivasjon til å delta i omstillingen. Kunnskap om ulike gruppers posisjon, eksisterende miljøbelastning og hvordan ulike tiltak vil slå ut, blir vesentlig for å skape legitimitet for tiltak.		Man kan i noe grad dempe regionale forskjeller ved å fokusere på hvordan man kan skape attraktive lokalsamfunn (dvs tenke helhetlig: ikke bare miljø, men også inkludere arbeidsplasser, helsetilbud og andre typer tjenester).	
-------------------	--	---	--	---	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Trøndelag fylkeskommune	<p>Her må alle ambisjoner sees i et globalt perspektiv. Begrepet utslipp kan virke overdimensjonert. De dekker ikke kompleksiteten i det globale bildet, der levestandarden mellom de rikeste og fattigste øker stadig og dermed trykket på denne delen av befolkningen til å nå en levestandard som er ekstremt energikrevende basert på utslipp som skal bli til null og som skaper arealbruk konflikter som medfører økt fare for klimaendringer belastninger.</p> <p>Ett av hovedbudskapene fra analysen til Thomas Piketty er at vi ser en systematisk trend i retning av at ikke alle får ta del i økonomisk</p>				
--------------------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Trøndelag fylkeskommune	<p>veksten. Spesifikt er den økonomiske avkastningen på kapital systematisk større enn arbeidsavkastningen, slik at over tid vil en stadig større del av samfunnets verdiskapning og verdier konsentreres på de gruppene som eier verdier i form av ulike typer kapital. En slik økende skjevfordeling av godene kan over tid både skape og forsterke sosiale forskjeller, og føre til samfunnsmessige utfordringer som dårlige økonomiske kår og følelse av utenforskap for store sosiale grupper. Uten aktiv politisk korreksjon kan en slik utvikling bidra til å undergrave legitimiteten til den rådende økonomiske politikken.</p>				
--------------------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Trøndelag fylkeskommune	<p>En opplevd rettferdig fordeling av samfunnets goder og deltakelse i samfunnet, betraktes som en forutsetning for realisering av et bærekraftig lavutslippssamfunn. Den sosiale dimensjonen er en sentral del av bærekraftsbegrepet, og har relevans både innad i de ulike økonomier, mellom regionene i verden, og mellom dagens og framtidens generasjoner. Den underliggende bekymringen som kommer til uttrykk i denne diskusjonen, er at en global økonomi som fortsatt må prioritere vekst, ikke vil være i stand til å ta de nødvendige fordelingsmessige hensyn.</p>				
--------------------------------	--	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

Trøndelag fylkeskommune	Kilde: ENOVA: Lavutslippssamfunnet 2050				
-------------------------	---	--	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
--------------	--	--	--	---	--

ForUM	<p>Klimaendringene krenker mange menneskers rett til liv og helse, og truer muligheten til å ivareta menneskerettighetene. Informasjon og opplysningsarbeid omkring sammenhengen mellom klimakrisen og menneskerettigheter er essensielt for å øke bevisstheten omkring faren for alvorlige menneskerettighetsbrudd . Dette kan bidra til økt aksept for omstillingen i samfunnet.</p> <p>Også klimatiltak kan ha menneskerettslige konsekvenser, og må derfor ta særskilt hensyn til urfolk og sårbare gruppers rettigheter. All klimatilpasning må vurdere menneskerettslige konsekvenser. Det er å forvente at</p>	<p>Virkemidlene må utformes og gjennomføres på en måte som enten gjør den ønskede atferd også den billigste for den enkelte, eller at den er obligatorisk, slik at “alle” deltar og bidrar. Svakere grupper må støttes økonomisk for å kompensere for økte kostnader/avgifter. Omskolering/etterutdanning må tilbys til de som mister arbeidet i fossilrelaterte næringer. Tiltak og virkemidler må forklares og begrunnes godt og informeres om.</p>			
--------------	---	---	--	--	--

Organisasjon	5A) Hvordan styrker vi best aksept for klimapolitikk og omstillingsevne og -vilje i samfunnet?	5B) Kan en mer målrettet virkemiddelbruk og/eller helhetlige politiske pakker bidra til å fremme aksept for klimapolitikk og mobilisere folk til å endre adferd?	5C) På hvilken måte kan trepartssamarbeidet brukes mer aktivt i omstillingen av samfunnet?	5D) Hvordan kan vi unngå regionale forskjeller i overgangen til lavutslippssamfunnet?	5E) På hvilken måte kan vi legge til rette for bedre prosesser for involvering og medvirkning i klimapolitikken?
---------------------	---	---	---	--	---

ForUM	aksepten for klimapolitikk og omstilling vil øke hvis myndighetene både anerkjenner de menneskerettslige utfordringene og dilemmaene knyttet til klimatiltak og omstilling og gjennomfører omstilling i konsultasjon med berørte parter.				
--------------	--	--	--	--	--